

งานวิจัยเรื่อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรของกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่ง ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การศึกษา ประการที่หนึ่งเพื่อศึกษา การจัดการองค์กรของกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่งในการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชนของกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่ง และประการที่สองเพื่อศึกษากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่งในการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชนของกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่ง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษากลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่ง ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1) การบริหารจัดการองค์กรกลุ่มที่เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับวิถีของชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้กลุ่มมีความยั่งยืน และสามารถพัฒนาการเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาในชุมชนได้ นอกจากนี้ปัจจัยความสอดคล้องในการบริหารจัดการกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่งแล้ว การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ตั้งแต่การสร้างการรับรู้ในเป้าหมายเดียวกัน และรับรู้กับสถานการณ์ปัญหาเดียวกัน ทำให้สมาชิกมีความรู้สึกเป็นกลุ่ม เป็นพวกพ้องเดียวกันเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เหมือนกันและมีวัฒนธรรมปฏิบัติอย่างเดียวกัน สิ่งเหล่านี้เป็นพลังอำนาจอย่างหนึ่งที่สร้างการต่อรองและผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาชุมชนอย่างเป็นพลวัตร การจัดองค์กรในลักษณะนี้เป็นรูปแบบดั้งเดิมในชุมชน แต่ถ้าหากชุมชนไม่มีการปรับประยุกต์ องค์กรหรือกลุ่มให้เข้ากับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดในปัจจุบันก็ไม่สามารถทำให้กลุ่มดำรงอยู่ได้ ดังนั้นชุมชนจะต้องมีทักษะในการปรับ

ประยุกต์ การย่อยองค์ความรู้ให้เข้ากับสถานการณ์และบริบทในชุมชนของตนเอง โดยทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ ลองผิดลองถูกในชุมชน เป็นหลัก

2) กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่ง มี 2 ระดับกล่าวคือ

2.1) กระบวนการเรียนรู้ระดับบุคคล เกิดจากการแสวงความรู้เป็นรายบุคคล ด้วยการเข้าไปพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ประสบการณ์ในการทำงาน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นได้ทุกวัน โดยส่วนใหญ่การเรียนรู้ระดับบุคคล เป็นการเรียนรู้ผ่านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้การติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคมของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกรู้เท่าทันเหตุการณ์ข่าวสารที่เกิดขึ้นและสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนกับสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน

2.2) กระบวนการเรียนรู้ระดับกลุ่ม มีการประสานงานกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกด้วยกัน มีแลกเปลี่ยนหมุนเวียนข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างสมาชิกด้วยกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และสมาชิกแต่ละกลุ่มมีชุดองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน เช่น องค์ความรู้เรื่องการจัดการป่า องค์ความรู้เรื่องการทำกิจกรรม องค์ความรู้ทางด้านพิธีกรรม เป็นต้น การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน และมีความเข้าใจตรงกัน รู้เท่าทันเหตุการณ์ข่าวสารที่เกิดขึ้น กระบวนการไหลของข้อมูลข่าวสารในระดับกลุ่ม เป็นการไหลสลับไปมาระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยมีการไหลจากข้างล่างขึ้นไปสู่ข้างบน และการไหลจากข้างบนลงสู่ข้างล่าง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดิ่ง ใช้การเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรม และประเด็นปัญหาเป็นตัวตั้งในการเรียนรู้ โดยมีการประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน เช่น ความเชื่อเรื่องพิธีกรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรี เป็นต้น ผนวกองค์กับความรูที่เป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยใช้พื้นที่ในการทำกิจกรรม เวทีประชุม เป็นพื้นที่ในการย่อยองค์ความรู้ร่วมกันโดยเน้นการมีส่วนร่วม แล้วนำไปสู่การแก้ไขปัญหอย่างถูกต้องและเหมาะสม

The study of the Collaborative Learning Practiced for the Community's Resources Conservation of the Wieng Dong Forest Conservation Group in Wieng Sub-District, Fang District of Chiang Mai Province aimed at investigating: 1) the organization management of the Wieng Dong Forest Conservation Group; 2) the process of collaborative learning of the group regarding the management and the conservation of the community resources.

This qualitative study was conducted, focusing in the Wieng Dong Forest Conservation Group in Wieng Sub-District, Fang District, of Chiang Mai Province. The results showed as follows.

1) The organization management of the group was naturally conducted in accordance with the local community's way of practice. The group's work found sustainable and could be developed into a strong network to solve problems for the community. The group members' entire participation - ranging from acknowledging of mutual objectives to common problems – gave results in a sense of uniting and collaboratively learning. They also had identical process of living and unified culture. All of these aspects were turned into the united power of bargaining, and of problem solving conducted for the community dynamically. However, modification by the community or by the organization in order to be in accordance with the current situation or changes was needed. The community had to possess applicable skills and to

digest knowledge to fit to the existing situations and the community context. All of these skills could be derived from learning, trial and error, conducted mainly in the community.

2) The learning process of the group could be put into two categories as follows:

2.1) Personal Learning Process – This type of learning could be personally conducted by having conversation with those of expertise. Learning process could be done at anytime and on any days. Mostly, this type of personal learning could be conducted via media like radio, TV, papers, etc. Besides, acknowledging the information regarding the current social issues of the group members could urge other members of the group to update the issues, and put them into references when conversations were made among the members.

2.2) Group Learning Process – Cooperation among groups could be made by the members with information exchanges among the members formally and informally. The forest management, activity handling and ritual practicing were among other things that could be conducted. Collaborative learning could be provided with members, who were in or outside the group. The members could, then, identically access the information. The exchange of information among the members in the group could be made horizontally and vertically. As for the Wieng Dong Group, they learned via activities while the problem issues were the learning topics.

With the application of social costs - represented with the local wisdoms like ritual practices, folk plays and music, etc. being plus with current knowledge derived from the discussions, the digestion of knowledge could be made together. The results were, then, put into appropriately and correctly practice in order to solve problems appropriately.